

Σχέδια και Προοπτικές στη διυπουργική σύνοδο των G20.

Η Σύνοδος των Υπουργών Οικονομικών G20, 7 /11/2009 στο St Andrew και το παρασκήνιο.

Τρία βασικά θέματα για την *οικονομική συνεργασία*, άφησε παρακαταθήκη η σύνοδος των ηγετών G20 του Πίτσμπουργκ (24-25/9/2009), στους Υπουργούς Οικονομικών, κεντρικούς τραπεζίτες και Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ), για τις 6-7/11/2009 :¹

- να εκτιμήσουν αν οι τρόποι και τα πρότυπα που χρησιμοποιούνται από τα κράτη-μέλη στην διαχείριση της Προσφοράς και της Ζήτησης, τις πιστώσεις, το δημόσιο χρέος και τα συναλλαγματικά αποθέματα υποστηρίζουν μια δυνατή, ισόρροπη και βιώσιμη οικονομική μεγέθυνση.
- να εκτιμήσουν τις συνέπειες της νομισματικής, φορολογικής πολιτικής, της ενεργειακής πολιτικής, των ανισορροπιών των Ισοζυγίων Τρεχουσών Συναλλαγών, των Πιστώσεων και των αγορών στοιχείων Ενεργητικού και συναλλάγματος.
- να αναφέρουν στην ομάδα και στη επιτροπή του ΔΝΤ, τα αποτελέσματα, τις συνέπειες και τους κινδύνους, καθόσον το τελευταίο, ανέλαβε τον ρόλο να εξετάζει αν οι στόχοι των επί μέρους εθνικών μεταρρυθμίσεων των κρατών-μελών θα συμπίπτουν, με τους κοινούς στόχους.

Ωστόσο, η Βρετανία είχε ζητήσει από το Πίτσμπουργκ, για την επικείμενη διυπουργική σύσκεψη των G20- τον Νοέμβρη, τη δέσμευση κάθε χώρας, ότι θα παρουσιάσει και θα εκτελέσει ένα μεσοπρόθεσμο οικονομικό πρόγραμμα, συμβατό με τους κοινούς στόχους.² Δηλαδή, την ισόρροπη, βιώσιμη και διαρκή μεγέθυνση. Συνοπτικά, η Βρετανία ζητούσε από τις άλλες χώρες-μέλη στο Πίτσμπουργκ, να «δεσμευθούν να τηρήσουν» τις παγκόσμιες μακροοικονομικές ισορροπίες. Το παραπάνω θα μπορούσε να ερμηνευθεί ως

διάθεση παρέμβασης στα εσωτερικά των άλλων κρατών, καθόσον αφορά τις μακρο-οικονομικές και νομισματικές πολιτικές τους. Ωστόσο, στην σύγχρονη εποχή της αλληλεξάρτησης το εθνικό συμφέρον δεν προσδιορίζεται πλέον μόνο από την αυτονομία, λόγω της παγκοσμιοποίησης του εμπορίου και των κινήσεων κεφαλαίου.

Πάντως, ο διευθυντής του ΔΝΤ, ο Γάλλος Strauss-Kahn, οριοθέτησε τα πράγματα λέγοντας στα τέλη Οκτωβρίου, ότι είναι ακόμη νωρίς για να ετοιμαστούν τέτοια προγράμματα και ότι μάλλον οι υπουργοί Οικονομικών θα συζητήσουν επί της μεθοδολογίας μόνο.³ Εκείνο που προέχει είναι η εξασφάλιση της ανάκαμψης και μετά ο συντονισμένος τρόπος απόσυρσης των μέτρων στήριξης. Άλλωστε, εκτιμήσεις του BBC, ανεβάζουν την πρόβλεψη για το δημοσιονομικό χρέος των χωρών G20 στο 118% του ΑΕΠ, το έτος 2014.⁴

Έτσι, οι G20 Υπουργοί Οικονομικών απεφάσισαν: 1) θα εκπονήσουν τα εθνικά τους προγράμματα μέχρι τέλος Ιανουαρίου 2010, βάσει του 'Πλαισίου για Διαρκή και Ισορροπη Μεγέθυνση' που είχαν εγκρίνει από το Πίτσμπουργκ, 2) να ξεκινήσουν την πρώτη φάση της διαδικασίας του ελέγχου της συνάφειας των επί μέρους εθνικών πολιτικών με τους κοινούς στόχους, τον Απρίλιο 2010, 3) να μεταφέρουν τις σχετικές προτάσεις τους, στη σύνοδο κορυφής τον Ιούνιο 2010, και 4) να συγκεκριμενοποιήσουν περισσότερο τις προτάσεις για τις πολιτικές που θα πρέπει να ακολουθηθούν, στην μεθεπόμενη σύνοδο κορυφής, τον Νοέμβριο 2010.¹⁸

Ρύθμιση κι εποπτεία

Ακόμη, στην ατζέντα της διυπουργικής συνόδου 6-7 Νοεμβρίου, συζητήθηκε η ρύθμιση κι εποπτεία του χρηματοπιστωτικού τομέα, όπως επιβεβαιώνει και το Financial Stability Board⁵ (FSB). Ειδικότερα, η Επιτροπή Βασιλείας θα πρέπει να διαμορφώσει αυστηρά πρότυπα και κανόνες για τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα μέχρι το τέλος του 2010, με στόχο να αρχίσουν να εφαρμόζονται από τέλος του 2012. Ήδη, η Επιτροπή της Βασιλείας, ζήτησε από τις τράπεζες να διαθέσουν στις ρυθμιστικές αρχές, τα πιο πρόσφατα στοιχεία σχετικά με τις οργανωτικές τους δομές, τις αξίες ενεργητικού, τους ανταποκριτές και τα 'σχέδια έκτακτης ανάγκης', σε περίπτωση έλλειψης ρευστότητας ή πτώχευσης.⁶

Επιπλέον για τη ρύθμιση των bonuses των τραπεζικών στελεχών, ικανοποιήθηκαν οι ανησυχίες της Γαλλίας, η οποία εξάλλου, δεν έχει

ικανοποιηθεί με τις, έως σήμερα, προτάσεις αναθεώρησης των λογιστικών κανόνων.⁷ Πράγματι, οι υπουργοί Οικονομικών αποφάσισαν την άμεση εφαρμογή των προτύπων (standards) του Financial Stability Board. Ήδη, στην Βρετανία, έντεκα (11) τράπεζες έχουν δεχθεί να προσαρμοστούν στις αποφάσεις το G20 του Πίτσμπουργκ, για τις αμοιβές τραπεζικών στελεχών.⁸

Μακρο-οικονομικές ανισορροπίες και συναλλαγματικές ισοτιμίες.

Αλλά και για το θέμα των συναλλαγματικών ισοτιμιών ανησυχεί η Γαλλία, που δεν συζητήθηκε τελικά. Διότι, αφενός το ευρώ έχει ανατιμηθεί (σε εμπορικ'σταθμισμένους όρους) δυσκολεύοντας τις ευρωπαϊκές εξαγωγές· αφετέρου, ένα υποτιμημένο δολάριο ευνοεί πληθωριστικές πιέσεις, ενώ ήδη χάνουν από την αξία τους τα συναλλαγματικά αποθέματα σε τίτλους δολαρίου. Αν η Ευρώπη αναγκαστεί ν' αντιδράσει εκδίδοντας ευρώ, οι πληθωριστικές πιέσεις θα ενισχυθούν.⁶

Έτσι, η Γαλλία εξέφρασε την απογοήτευσή της γιατί στο Πίτσμπουργκ, οι G20 συζήτησαν τις μακρο-οικονομικές ανισορροπίες χωρίς να θίξουν το θέμα των συναλλαγματικών ισοτιμιών. Έτσι, επαναλαμβάνει την παλαιότερη προτίμησή της, στα πλαίσια της G7, υπέρ της άμεσης παρέμβασης της κεντρικής τράπεζας στην αγορά συναλλάγματος· πχ. το 1982, στη διάσκεψη των Βερσαλλιών.⁹

Αλλά και η Κίνα πλέον, ανησυχεί για τις επιπτώσεις στο νόμισμά της: «Σε περίπτωση που το δολάριο συνεχίσει να υποτιμάται, νέες εισροές κεφαλαίου θα ενσκήψουν στη χώρα, αυξάνοντας τον κίνδυνο πληθωρισμού», είπε ο Ma Delun, αντιπρόεδρος της κεντρικής Τράπεζας της Κίνας. Ομοίως, οι υπουργοί Οικονομικών Ισπανίας, Φιλανδίας, αλλά και ο πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, σήμαναν συναγερμό για το ευρώ.¹⁰

Ωστόσο, η συμπεριφορά των κρατών-μελών της G20, γίνεται πιο κατανοητή αν εστιάσουμε στην εξέλιξή της υπό το πρίσμα των διαφορετικών εθνικών συμφερόντων και ανταγωνισμών.

G20: Ποιοι είναι;

Ο όμιλος των συστημικά ισχυρότερων οικονομιών που διαχειρίζονται σήμερα τη παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση και τους θεσμούς της διεθνούς διακυβέρνησης συστήθηκε με Καναδική και Αμερικανική

πρωτοβουλία, το 1999.¹¹ Προήλθε από ευρύτερη ομάδα χωρών, την G33.¹⁴ Η G33 είχε προκύψει από διεύρυνση της G22,¹⁵ η οποία ήταν το αποτέλεσμα της πρωτοβουλίας των ΗΠΑ, στα πλαίσια της συνάντησης των χωρών Ασίας – Ειρηνικού, αποβλέποντας στη δημιουργία ενός Forum υπουργών οικονομικών και κεντρικών τραπεζιτών για την αναμόρφωση του παγκόσμιου χρηματοπιστωτικού συστήματος.¹¹

Συνεπώς, η κρίση της ΝΑ. Ασίας 1997-98, επέδρασε καταλυτικά στην ανάδειξη του αυξημένου ειδικού βάρους των χωρών της Ασίας στην οικονομία και στο γίνεσθαι της παγκόσμιας διακυβέρνησης.

Φανταστείτε, τη σύγκρουση των εθνικών συμφερόντων όταν γινόταν η επιλογή των μελών μεταξύ των G33. Ωστόσο, ο αριθμός 20 υπήρξε σχετικά αυθαίρετος (G20).¹² Τελικά, τα κριτήρια που υπερίσχυσαν στην επιλογή των κρατών –μελών της G20, συμπεριέλαβαν γεωπολιτικές παραμέτρους, όπως την εκπροσώπηση διαφορετικών γεωγραφικών περιοχών του πλανήτη και τη γεωπολιτική βαρύτητα ορισμένων χωρών στο διεθνές σύστημα.

Η επιλογή των μελών έπληξε την Ευρωπαϊκή συμμετοχή, με την έννοια ότι χώρες της Ευρώπης - που δεν συμμετέχουν στην G8- π.χ. η Ελβετία είναι ισχυρότερες από κάποιες του G20, πχ. Τουρκία. Όμως μέχρι τότε, η Ευρώπη υπερερούσε σε εκπροσώπους - ως αριθμός ψήφων- τόσο στον G7, όσο και στον G10.¹³

Άλλωστε, η Ευρώπη αποτελούσε ισχυρό εμπορικό αντίπαλο των ΗΠΑ, από τις δεκαετίες 1960-1970 και μετά. Πάντως, οι Ευρωπαίοι ηγέτες της G7, που συμμετέχουν και στη G20, υποστήριξαν θερμά τις προσπάθειές της, αποβλέποντας σε αύξηση της επιρροής τους και σε μείωση της 'ήπιας' ισχύος της ηγεμονικής δύναμης, των ΗΠΑ. Έτσι, δεν είναι τυχαίο που στην εαρινή σύνοδο της G20 στο Λονδίνο (2009), συμπεριλήφθηκε και η Ισπανία στη διεύρυνση του Financial Stability Forum ενώ, η διεύρυνση είχε σκοπό αρχικά, να συμπεριλάβει μόνον τις χώρες της G20. Η Ισπανία δεν είναι μέλος της G20.

Εξάλλου, αρκετές χώρες της G20 συμμετέχουν σε περισσότερες από μία άλλες ομαδοποιήσεις κρατών στους διεθνείς οργανισμούς (πχ, Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου) και σε περιφερειακές οικονομικές ολοκληρώσεις- όπου μερικοί είναι τοπικοί ηγέμονες. Έτσι, προωθούν, τη συνοχή των συμφερόντων τους, τη συνεκτικότητα των μέτρων πολιτικής και τη συσχέτιση

της οικονομικής με τη πολιτικό-στρατιωτική πλευρά της ισχύος : πχ, οι ΗΠΑ, Αγγλία, Γαλλία, Ρωσία και Κίνα είναι τα πέντε μόνιμα μέλη του Συμβουλίου ασφαλείας του ΟΗΕ. Ταυτόχρονα, οι δυτικό-ευρωπαϊκές χώρες, ο Καναδάς και οι ΗΠΑ συνδέονται επιπρόσθετα, με τη στρατιωτική συμμαχία του ΝΑΤΟ. Έτσι, η G20 αποτελεί μία ηγεμονική ομάδα κρατών.

Εξάλλου, η G8 που συνυπάρχει μέσα στα πλαίσια της G20, συνιστά μία δικλείδα ασφαλείας σε περίπτωση ασυμφωνίας μεταξύ των G20. Έτσι, η G8 διασφαλίζει τη συνοχή της G20 ασκώντας επιρροή σύμφωνα με τις δικές της πεποιθήσεις και συμφέροντα. Τούτο ενισχύεται κι από το εξής: αφενός, η G7 δημιούργησε την G20 (με την υποστήριξη των Ευρωπαίων) και αφετέρου, ήταν πάλι η G7 που αναβάθμισε την G20 σε επίπεδο αρχηγών κρατών (Ουάσινγκτον 2008).¹⁷ Ακόμη, την προεδρία ανέλαβαν οι ΗΠΑ δύο φορές σε διάστημα ενός χρόνου (Ουάσινγκτον 2008 - Πίτσμπουργκ 2009) και ενδιάμεσα η Βρετανία (Απρίλιος 2009). Άλλωστε, η επόμενη σύνοδος κορυφής G20 θα διεξαχθεί στον Καναδά υπό την κοινή προεδρία του Καναδά και της Κορέας, τον Ιούνιο 2010.¹⁶

Πάντως, εκείνα που ανέδειξαν την G20 σε πρωταγωνιστή των εξελίξεων στη παγκόσμια διακυβέρνηση είναι: αφενός, η προγενέστερη αδυναμία του G8 να διαχειριστεί επιτυχώς τις οικονομικές κρίσεις του Διεθνούς Νομισματικού Συστήματος και αφετέρου, το εύρος της πρόσφατης κρίσης (2008).

Ειδικότερα, οι ΗΠΑ επιδιώκουν να διευρύνουν την επιρροή τους επί της Ασίας, προσπαθώντας να ενσωματώσουν την δημοσιονομική προσαρμογή της Κίνας σε ένα θεσμό που επηρεάζουν, την G20. Αυτή η διαδικασία παρέχει μεγαλύτερη νομιμοποίηση καθόσον προϋποθέτει την εκούσια συμφωνία και των υπόλοιπων 20 χωρών-μελών. Χαρακτηριστική είναι η χωρίς-επιτυχία αμφισβήτηση της ηγεμονίας του δολαρίου – ως διεθνές νόμισμα- από χώρες της G20 (πχ Κίνα, κ.ά.)

Επιπλέον, με στοιχεία του 2008 και του α' εξαμήνου 2009, οι οικονομίες των χωρών μελών του G20 αντιπροσωπεύουν περίπου το 85% του παγκόσμιου ΑΕΠ και τα 2/3 του παγκόσμιου πληθυσμού. Επομένως, συγκριτικά με την G8, η ομάδα G20 χαίρει μεγαλύτερης νομιμοποίησης στην κοινή γνώμη, όταν διαχειρίζεται ζητήματα της παγκόσμιας οικονομίας, παρόλο που φτωχές χώρες δεν έχουν άμεση πρόσβαση.

Ωστόσο, η G20 είναι μια ανομοιογενής ομάδα κρατών ως προς τις αντιλήψεις, τους θεσμούς και την οργάνωση της κοινωνίας, όπου διαμετρικά αντίθετα βρίσκονται οι ΗΠΑ – Κίνα. Όμως, κοινός παρονομαστής είναι ότι έχουν υιοθετήσει την οικονομία της αγοράς. Αλλά όλοι, με αφορμή την κρίση, ανέδειξαν την ανάγκη για τον αυξημένο ρόλο του κράτους για τη ρύθμιση των αγορών.

¹ G20. “The Leaders Statement”. 24-25 September, Pittsburg. Πρόσβαση, 28/9/2009 by PittsburghSummit.gov [info@pittsburghsummit.gov].

² «Supporting Global Growth». (September 2009). By the chair of the London Summit (UK). London. [Preliminary report to the Pittsburgh Summit, p. 22]

http://www.g20.org/Documents/cabinet_office_supporting_global_growth_0909.pdf

³ Reuters, 30 October 2009. Παρατίθεται σε: *Plans for the Fourth G20 Summit*.

(2/11/2009). σελ.4. <http://www.g8.utoronto.ca/g20/g20plans/g20plans091102.pdf>

⁴ <http://newsvote.bbc.co.uk/mpapps/pagetools/print/news.bbc.co.uk/2/hi/business/83468>

⁵ http://www.financialstabilityboard.org/press/pr_091106.pdf

⁶ *Plans for the Fourth G20 Summit*. (2/11/2009).

<http://www.g8.utoronto.ca/g20/g20plans/g20plans091102.pdf>

⁷ ‘ΔΝΤ: Χρονοδιάγραμμα ανάκαμψης’. Ναυτεμπορική, 5/11/2009, σελ.29. Επίσης, σε: *Plans for the Fourth G20 Summit*. (2/11/2009).

⁸ Reuters, 14 Οκτωβρίου 2009. Παρατίθεται σε : *Plans for the Fourth G20 Summit*.

(2/11/2009)... <http://www.g8.utoronto.ca/g20/g20plans/g20plans091102.pdf>

⁹ IMF. (October 1, 2001). “The silent revolution: The IMF 1979-1989”, p.186-226

¹⁰ Reuters News. (October 20, 2009). “ France, China worry about US dollar weakness.”

Παρατίθεται σε : *Plans for the Fourth G20 Summit*. (2/11/2009).

¹¹ *The Group of Twenty: A History*. (2008, March).

http://www.g20.org/pub_further_pubs.aspx. Επίσης, βλ. Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (www.imf.org)

¹² G20: USA, Canada, Japan, France, England, Germany, Italy, Russia , Argentina, Brazil, Mexico, Turkey, South Africa ,Saudi Arabia, India, Indonesia, China, Australia, South Korea, European Union.

¹³ Η ομάδα των πιο ισχυρών βιομηχανικών χωρών που πρωτοεμφανίστηκε το 1961 όταν 10 αντίστοιχα χώρες σχημάτισαν G10 για να οργανώσουν το GAB (General Agreement to Borrow :ταμείο διακρατικού δανεισμού σχετικό με τη χρηματοδότηση του ΔΝΤ).

Επιπρόσθετα, στη Τράπεζα Διεθνών Διακανονισμών, οι διοικητές τραπεζών της G10 συναντώνται μηνιαίως. Ταυτόχρονα, τα ίδια μέλη απαρτίζουν την «Ομάδα Εργασίας 3»

του ΟΟΣΑ. Η G10 περιλαμβάνει : τους ΗΠΑ, Ιαπωνία, Γερμανία, Γαλλία, Βρετανία, Ιταλία , Καναδά, Βέλγιο, Ολλανδία, Σουηδία · από 1984 και την Ελβετία.

14 G33: Αργεντινή, Αυστραλία, Βέλγιο, Βραζιλία, Καναδάς, Χιλή, Κίνα, Ακτή Ελεφαντοστού, Αίγυπτος, Γαλλία, Γερμανία, Χονγκ-Κονγκ, Ινδία, Ινδονησία, Ιταλία, Ιαπωνία, Μαλαισία, Μεξικό, Μαρόκο, Ολλανδία, Πολωνία, Ρωσία, Σαουδική Αραβία, Σιγκαπούρη, Νότιος Αφρική, Νότιος Κορέα, Ισπανία, Σουηδία, Ελβετία, Ταϊλάνδη, Τουρκία, Βρετανία (και η Ευρωπαϊκή Ένωση ξεχωριστά ως συνολική οντότητα).

15 G22 : Αργεντινή, Βραζιλία, Κίνα, Χονγκ-Κονγκ, Ινδία, Ινδονησία, Κορέα, Μαλαισία, Μεξικό, Πολωνία, Ρωσία, Σιγκαπούρη, Νότιο Αφρική, Ταϊλάνδη

16 *Plans for the Fourth G20 Summit: Co-chaired by Canada and Korea in Ontario, Canada, June 2010.* <http://www.g8.utoronto.ca/g20/g20plans/g20plans091102.pdf>

17 Από το 1999 οι συναντήσεις των G20 διεξαγόταν μόνο, σε επίπεδο υπουργών οικονομικών και κεντρικών τραπεζιτών, ενώ από το 2008 προστέθηκαν και οι συναντήσεις των ηγετών.

18 *Comuniqué of finance ministers. 7 November 2009.*

http://www.g20.org/Documents/2009_communique_standrews.pdf , πρόσβαση 9/11/2009